

Siljan kommune

Kultur 2014

Rådmannens utkast
5. august 2014

Kultur 2014

1.	Innledning	2
1.1.	Bakgrunn for planarbeidet	2
2.	Formål og mål	2
2.1.	Visjoner og mål	2
3.	Planprosessen	3
3.1.	Oppstart, politisk forankring og organisering	3
4.	Lokalsamfunnets kulturelle arenaer	4
4.1.	Lokal frivillighet	5
4.2.	Lokale arrangement	5
4.3.	Sentrumsnære turveier	5
4.4.	Kommersiell kulturproduksjon	5
5.	Kulturpolitikk	5
5.1.	Statlige føringer	6
5.2.	Fylkeskommunale føringer	6
5.3.	Kommunale føringer	7
6.	Beskrivelse av tiltak	8
6.1.	Kulturskolen	8
6.2.	Skolene	8
6.3.	Barnehagene	9
6.4.	Eldrekultur	10
6.5.	Integrering og inkludering	11
6.6.	Velforeninger	12
6.7.	Fritidsklubber	13
6.8.	Kulturminner	14
6.9.	Biblioteket og sentrumsutvikling	14
6.10.	Kirken	10
7.	Handlingsprogram	17
8.	Utfyllende lesing	19

1. Innledning

Det er vedtatt i kommunens planstrategi at Siljan kommune skal lage en plan for kultur som avsluttes inneværende kommunestyreperiode. Kommunedelplanen for kultur i Siljan trekker frem utordringer, prioriteringer og tiltak på kulturfeltet.

Kulturplanen vil være et strategisk styringsdokument som synliggjør Siljan kommunes politikk på kulturfeltet, på tvers av avdelinger. Kulturplanen er utformet i tråd med Kulturlova 2007 sine mål, Kommuneplan 2007-2019 sine verdivalg og innsatsområder.

1.1. Bakgrunn for planarbeidet

Kommunedelplan for kultur i Siljan kommune trekker frem utfordringer, prioriteringer og tiltak på kulturfeltet. Kommuneplan 2007-2019 og Kulturlova 2007 er viktige grunnlagsdokumenter. Kulturlova 2007 er en åpen og generell lov, men tydelig på at det er et offentlig ansvar, både lokalt, regionalt og nasjonalt, å legge til rette for kulturutøvelse og opplevelser, og gjøre kulturliv, lag og organisasjoner kjent med ordninger og vilkår. Et annet viktig bakgrunnsdokument er Kulturutredningen 2014, som er en omfattende offentlig rapport som gjennomgår den offentlige kulturpolitikken fra 1814 frem til i dag og med tilrådninger til videre kulturpolitisk utvikling.

2. Formål og mål

En kulturplan vil være et viktig redskap for å kunne arbeide systematisk og målrettet med kultur i kommunen. Planen vil også være et viktig verktøy for forvaltning av kultur og kulturminner. Det er viktig å skaffe seg en oversikt over hva slags kulturtilbud vi har, og se på utfordringene som ligger i kommunens ansvarsområde.

Planen vil også sette kultur på dagsorden og dermed få økt oppmerksomhet rundt kulturtilbudene i kommunen. Det vil være det utvidede kulturbegrepet som ligger til grunn for planen. Det vil si at man tenker både på tradisjonelle kunst- og kulturuttrykk, lag og foreninger, det fysiske miljøet med idrett og friluftsliv, fritid og tilgrensende samfunnsområder som oppvekst, helse og Nav. Planen vil være et overordnet styringsverktøy for *hele* kulturfeltet. For idrett og fysisk aktivitet er det en egen plan hvor kommunen har årlige rulleringer av handlingsprogrammet. Kulturminner har vært en viktig del av planarbeidet, og vil utkomme som en egen rapport.

2.1. Mål og visjoner

Planen vil ta utgangspunkt i et kultursyn som ser på kultur som en ressurs, både for personlig utvikling, for samfunnsbygging og for identitetsbygging. Planen vil også ta utgangspunkt i at kultur er for alle.

Siljan kommune har som hovedmål å være den beste bokommunen i Telemark. For at kulturen skal kunne bidra til å gjøre Siljan til den beste bokommunen er det viktig å fokusere på interessene hos innbyggerne vi har. «Det gode liv» i et lokalsamfunn skapes i samarbeid mellom kommunen og innbyggerne.

For at kulturplanen skal bygge opp under hovedmålet om å bli den beste bokommunen i Telemark, er det valgt ut følgende hovedmålsettinger:

- a) Skape uformelle møteplasser
- b) Finne unike kulturminner ved Siljan
- c) Ha et årlig arrangement
- d) Skape fellesskap og egenaktivitet
- e) Viktige delmål vil være:
- f) å se kultur i forhold til folkehelseansvaret kommunen har
- g) å fremme den frivillige innsatsen
- h) å legge til rette for mangfold innenfor kulturlivet
- i) å sikre et stimulerende kulturliv for hele familien
- j) å fremme bevaring og formidling av kulturarven
- k) å ivareta bygdeidentiteten

3. Planprosessen

Kommunen vil at befolkningen skal ha en stor grad av innflytelse på kulturarbeidet, og det er lagt opp til en bred brukermedvirkning. Det er et mål at kommunen skal få en oversikt over hva innbyggerne har av ønsker i forhold til lokale kulturtilbud og hvordan kommunen på best mulig vis kan legge til rette for disse ønskene i fremtiden.

3.1 Oppstart, politisk forankring og organisering av planarbeidet

I hht vedtatte planstrategi for Siljan kommune skal det lages en plan for kultur som skal avsluttes i inneværende kommunestyreperiode. Oppstart med planarbeidet ble vedtatt våren 2013, og det ble satt sammen en prosjektgruppe bestående av Lars Vaagland (Utvalg for Samfunn), Rune Sølland (Avdeling for Samfunn), Øyvind Lovald (Avdeling for Helse), Morten Nystad (Avdeling for Oppvekst) og Jeanett Aas Andersen (Avdeling for Samfunn og sekretær for prosjektgruppa).

Utvalg for Samfunn var styringsgruppe. Det ble også opprettet ni arbeidsgrupper som hadde som mål å være med på å sikre bredden i kulturplanens omfang. Disse arbeidsgruppene fikk ulike områder de skulle fokusere på og komme med innspill. Alle gruppene skulle kort beskrive situasjonen slik den er i dag, kartlegge ønsker for fremtiden, utforme overordnet målsetting for sin gruppe, komme med konkrete forslag til tiltak. Dette ble gjort med ulik engasjement og resultat.

- a) Arbeidsgruppe 1 omhandlet Kulturskolen og leder for kulturskolen hadde ansvaret.
- b) Arbeidsgruppe 2 omhandlet barn og ungdom i skolen, og rektorene hadde ansvaret.
- c) Arbeidsgruppe 3 omhandlet barnehagene og barnehagelederen hadde ansvaret.
- d) Arbeidsgruppe 4 omhandlet kultur for eldre og leder for Sykehjemmet hadde ansvaret.
- e) Arbeidsgruppe 5 omhandlet integrering både av innvandrere og andre som faller på utsiden av ordinære aktiviteter. Denne gruppen ble ledet av leder for voksenopplæringen og folkehelsekoordinator.
- f) Arbeidsgruppe 6 omhandlet velforeningene, hvor lederne av velforeningene hadde ansvaret. De kunne komme kom med innspill gjennom møter og korrespondanse med kulturkonsulenten.
- g) Arbeidsgruppe 7 omhandlet kultur for ungdom, og ble ledet av Einar Ask som utfører et forprosjekt for å se på muligheten til å starte en ungdomsklubb på kommunes eiendom Mølla.
- h) Arbeidsgruppe 8 omhandler kulturminner og besto av Historielaget. De skulle kartlegge kulturminner, utarbeide skjøtselsplan for de fem viktigste kulturminnene og være med på rapportering til Riksantikvaren.
- i) Arbeidsgruppe 9 omhandler biblioteket og sentrumsutvikling.

Det kom også mange innspill fra ulike aktører i kommunen. Kulturfaglige institusjoner og organisasjoner som ikke er rent kommunale, men som man samarbeider med, er viktige kulturaktører i kommunen. Innspill fra deres faglige ståsted, deres blikk på kunst og kulturliv, oppgaver og aktiviteter, har vært viktig. Her har vi fått innspill fra Kirken, Idrettslaget, Pensjonistforeningen, og flere engasjerte privatpersoner.

4. Lokalsamfunnets kulturelle arenaer

Bibliotekene, fritidsklubbene og kirkene trekkes frem som fundamentale for lokalt kulturarbeid (Kulturutredningen 2014). Særlig bibliotek og fritidsklubber er arenaer som også Siljan kommune ønsker å fokusere på. Dette vil være tydelige satsingsområder for kommunen på kulturfronten. Dette er viktig fordi den største mangelen i Siljan i dag er at det ikke finnes noen uavhengige og åpne møteplasser. Biblioteket blir beskrevet som «blodårene i det kulturelle systemet» (Kulturutredningen 2014). Med det menes det at folkebibliotekene er spredt over hele landet og er den kulturinstitusjonen som brukes av størst del av befolkningen. Noe som gjør biblioteket til den viktige institusjonen som den er, er gratisprinsippet og bibliotekets evne til å tilpasse seg samfunnsendringer, som for eksempel å innlemme andre medier enn bøker i sitt tilbud, gi brukerne tilbud om gratis adgang til internett, og ved å gjøre litteratur på andre språk enn norsk tilgjengelig for brukerne.

Folkebibliotekenes rolle som møteplass i en digitalisert og flerkulturell verden er kompleks. Folkebibliotekene er både en arena for møter mellom mennesker som har nære relasjoner med hverandre eller slektskapsrelasjoner til hverandre eller som inngår i interesse- eller erfaringsfellesskap. Men det er også en møteplass for mennesker med ulik erfaringsbakgrunn og interesser, viser undersøkelser. På den måten er folkebibliotekene viktige bidragsytere til å skape tillitt og respekt på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer. Så selv om biblioteket blir utfordret gjennom digitalisering, har det fysiske bibliotekrommet fortsatt en viktig samfunnsmessig betydning. Derfor har også biblioteket fått en utvidet formålsparagraf som gjenspeiler dette (se kap. 6.9). I dette ligger det at biblioteket i større grad enn i dag skal gå inn i en sentral rolle for hele det lokale kulturfeltet. En stor utfordring ved å imøtekomme dette er lokaler, åpningstider, og bemanning. Disse utfordringene kjenner vi godt igjen i Siljan, og dette er noe man ønsker å arbeide videre med.

Fritidsklubbene er i følge den største organisasjonen for ungdomsklubber, Ungdom og Fritid, «den glemte kulturarenaen». Fritidsklubber er gjerne begrunnet med henvisning til rus- og kriminalitetsforebygging, og utgjør et viktig legaliseringsgrunnlag. Fritidsklubber befinner seg i skjæringspunktet mellom sosialpolitikk og kulturpolitikk. Fritidsklubbene er definitivt viktige lokale kulturarenaer for ungdommene som bruker dem. Fritidsklubber utgjør sammen med folkebibliotekene arenaer for lavintensive møter mellom ungdom med ulike interesser, ulik sosial bakgrunn og kulturell bakgrunn. Til forskjell fra bibliotekene er fritidsklubbene ulike i sin utforming og organisering. Enkelte er i regi av kommunene, andre er knyttet til idrettshaller eller kirker, eller andre frivillige. Det som kjennetegner dem er at det kreves liten egenbetaling av brukerne, virksomheten har en uformell form, det stilles få krav til brukerne med hensyn til jevnlig oppmøte og øving, konkurranseaspektet ved aktiviteter nedtones, og det sosiale samværet vektlegges som et mål i seg selv (Kulturutredningen 2014).

Det skilles mellom tre ulike fritidstilbud for ungdom:

- a) kulturhus for ungdom, som er et sted å gjøre
- b) tradisjonelle fritidsklubber, som er et sted å være
- c) ungdomskafeer, som er et sted å være

Det som er avgjørende for et vellykket tilbud for ungdom er at ungdommen selv er med på å styre åpningstider og aktiviteter, det vil si at de er selvstyrte og selvorganiserte.

Det er mange muligheter for fritidsklubber å søke eksterne midler både fra Frifond og musikkutstørsordningen.

I Siljan har man som tradisjon for å gi støtte til ungdomsklubber gjennom søknader om kommunale midler.

4.1. Lokal frivillighet

Det er viktig med tillitsbaserte støtteordninger for frivillige organisasjoner og frivillig aktivitet. «Fritidens kunst- og kulturaktiviteter byr på den typen møteplasser og arenaer som understreker de grunnleggende verdier kulturpolitikken bør bygge på- demokrati, rettferdighet og mangfold.» Det er viktig med gode arenaer som kan disponeres til øving og visning for frivillige organisasjoner.

4.2. Lokale arrangementet

Siljan har tidligere arrangert «Siljandagene», hvor lag og foreninger sammen med kommunen møtte befolkningen med mulighet for å presentere sitt arbeid. Dette er avviklet, men det er et stort ønske fra flere hold om at et større arrangement bør avholdes årlig. Ettersom «Siljandagene» er avviklet, er det et ønske om at det lokale arrangementet skal ha en annen form enn tidligere. Her er det avgjørende at det er bred oppslutning blant de frivillige. Et stort lokalt arrangement er viktig for å skape identitet i bygda. Det er med på å skape integrering for alle nyinnflyttede i Siljan. Det vil også kunne bidra til å synliggjøre Kulturskolen og andre lag, organisasjoner, kunstnere og bedrifter på en positiv måte.

4.3. Sentrumsnære turveier

Siljan er med i et samarbeid med Fylkeskommunen og Fylkesmannen i prosjektet Sentrumsnære turveier. Her er målsettingen å få gode turveier i sentrumsnære områder. Det er lagt vekt på at det skal være universelt utformet og i nær tilknytning til kommunale institusjoner som eldreresenter. Flere aktører ønsker et utbedret turveinett i Siljan sentrum. Det vil i prosessen med utbygging av sykehjemmet og etablering av bibliotek i sentrum også være naturlig å se på uteområdene i tilknytning til disse, gjerne rundt Siljanelva.

4.4. Kommersiell kulturproduksjon

Fokus i den regionale og lokale kulturpolitikken er i løpet av de siste tiårene blitt trukket i retningen av næringsutvikling og tanken om kulturnæringene som vekstkraft i samfunnet. En sentral antakelse er at kunst- og kulturproduksjon sammen med kulturbaserte næringer som reiseliv, representerer et stort verdiskapingspotensial i framtiden. På samme måte som kulturnæringene tenkes å bidra til økonomisk utvikling, tenkes den økonomiske utviklingen å bidra til mer kunstproduksjon.

5. Kulturpolitikk

Selv om det ikke er gitt noen politiske føringer for hva planen skal inneholde er det likevel noen overordnede føringer man bør ta hensyn til. Et naturlig sted å starte er Kulturlova (2007). Kulturlova legger ansvaret på det offentlige ved å legge til rette for bred kulturvirksomhet. Visjonen er at Norge skal

være en ledende kulturnasjon som vektlegger kulturdimensjonen i alle deler av samfunnet. Siljan ønsker at kulturen skal være et virkemiddel i arbeidet med folkehelse, trivsel og stedsutvikling, og samtidig at kulturen skal få utvikle seg på egne premisser.

5.1. Statlige føringer

Det finnes mange statlige føringer som er relevant for arbeidet med kulturplan, og ikke minst lovgivninger. De aktuelle lovene og føringene er trukket frem under hvert enkelt tiltak. Det er her trukket frem noen av de føringene som er av betydning generelt, se kilder for øvrig føringer og stortingsmeldinger. Den viktigste føringen staten kommer med er kulturlova (2007).

5.1.1. Kulturlova

§ 1. "Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk".

§ 4. "Fylkeskommunen og kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd regionalt og lokalt".

5.1.2. Kulturløftet I & II (2005-2009, 2009-2014)

Kulturløftet hever kulturens status som samfunns- og politikkområde. Den forrige regjeringa hadde en visjon om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunnslivet. Kunst og kultur har stor egenverdi. Samtidig har satsing på kultur stor betydning for andre samfunns mål som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering, inkludering, helse, læring og kreativitet.

Et viktig dokument i denne sammenhengen er Kulturutredningen 2014, som evaluerer Kulturløftet II og kommer med forslag til prioriteringer til Kulturløftet III.

Kulturutredningens mandant var å utrede kulturpolitikken fra 2005 og fram til i dag, i perioden for Kulturløftet 1 og 2. Utvalget ser behovet for å styrke den kulturelle grunnmuren i form av et lokalt kulturløft. Utvalget peker på at livet leves lokalt og at kultur derfor må bygges nedenfra. De anbefaler at lokal kulturpolitikk forankres i arbeidet med plan og bygningsloven, noe som vil styrke lokal forankring, lokalt engasjement, og utløse synergieffekter på tvers av forvaltningsnivå og fagområder. Utvalget mener videre det er behov for bedre samspill og dialog mellom kulturpolitiske myndigheter på kommunalt, regionalt og statlig nivå.

5.2. Fylkeskommunale føringer

Fylkeskommunen er viktig samarbeidspartner for kommunen på mange vis. Innen kultur og kulturarv har fylkeskommunen spesielle oppgaver i forhold til kommunene. Fylkeskommunen har driftsansvaret for:

- a) Den kulturelle skolesekken, Kulturskatten er Telemark fylkeskommunes turnéorganisasjon, som har ansvaret for å legge programmet til Den kulturelle skolesekken i fylket. Alle elever får inntil tre møter med profesjonell kunst og kunstnere. Sammen med Rikskonsertenes skolekonsertordning med to konserter i året er dette med på å gi elevene et fullverdig kulturtilbud.
- b) Telemark er ett av ti fylker som samarbeider med Rikskonsertene om barnehagekonserter. Musikkprodusentene produserer og programlegger alle konsertene i samarbeid med Rikskonsertene. Konsertopplevelsen skal skape trygghet, nærhet og undring, og målgruppen er

barn fra tre til seks år. Fylket har cirka 200 barnehager, og hvert år gis det konserttilbud til 50 av disse. Det har blitt innført en rulleringsplan slik at tilbudet blir rettferdig.

- c) Fylkesbiblioteket blir drevet i samarbeid mellom fylkeskommunen og Nome kommune. Viktige ansvarsområder er blant annet utvikling av digitale tjenester, litteraturformidling og nettverksbygging. Telemark fylkesbibliotek skal være et servicesenter for bibliotekene i fylket, og har som mål å utjevne lokale forskjeller i bibliotektilbudet. På bibliotekets nettsider finner du blant annet linker til billedbaser, baser med lokalhistorisk materiale og en oversikt over alle fylkets bibliotek.
- d) Fylkeskommunen har ansvaret for forvaltningen av kulturminner som er fredet etter kulturminneloven, og har ansvaret for å fordelen Riksantikvarens midler til fredede bygninger, anlegg og kulturmiljø.

5.2.1. Bærekraftige Telemark

Telemark Utviklingsforum står bak en regional planstrategi for Telemark, der kultur og frivillig arbeid forklares som verktøy og virkemiddel som kan nyttas som en del av arbeidet for å fremme en holdbar utvikling av Telemark. Planen uttrykker fire temaområde:

- a) Kunnskap, nyskaping og næringsutvikling: kunnskapsbasert næringsutvikling, FoU, grunnopplæring, høyere utdanning, entreprenørskap, mm.
- b) Klima og miljø: utslippshåndtering, forvaltning av fornybare og ikke-fornybare natur- og kulturarvsressurser, vann, mm.
- c) Attraksjonskraft og livskvalitet: stedsutvikling, kultur, folkehelse, museer, bibliotek, frivillig arbeid, integrering, mm.
- d) Infrastruktur og transport: veg, jernbane, havn, kollektivtrafikk, bredbånd, mm.

5.2.2. Strategi for kunst og kulturarv

Strategien for kultur og kulturarv er forankret i *Bærekraftige Telemark – regional planstrategi 2012-2016*. Den er ment å virke sammen med andre regionale og nasjonale planer for å oppnå målene som settes i *Bærekraftige Telemark*. Planen har fokus på følgende områder som er av betydning for Siljan:

- a) Kultur: kunnskap og kompetanse, historie og tilhørighet, barn og unge, kulturarenaer og attraksjoner, ressursutnyttelse og kulturbasert næringsutvikling
- b) Kulturarv: kulturarv og utvikling, formidling, verdiskaping og næringsutvikling gjennom bruk av kulturarven, kompetansebygging
- c) Telemarksbiblioteket

5.3. Kommunale føringer

Kommuneplanen 2007-19 fremlegger visjonen: Siljan i utvikling- den beste bokommunen i Telemark. Kommunen har som mål å tilrettelegge for et mangfold av meningsfulle fritidstilbud og et mangfoldig kulturtilbud. Et annet mål i kommuneplanen er å utvikle samarbeidet mellom frivillige lag og offentlig sektor, samt stimulere arbeid i frivillige organisasjoner.

Utvikling av sentrum er også et viktig satsingsområde for kommunen, gjennom å skape levende attraktive møteplasser og utvikle gode rekreasjonsområder i estetiske omgivelser. Kommunen vil arbeid mot å utvikle bygdas egenart både gjennom salg av lokale produkter, videreutvikling av Siljanmarka og stimulering av friluftsliv og kultur.

6. Beskrivelse av tiltak

Innenfor kommunen foregår det en rekke kulturaktiviteter for alle aldre. Det er en stor variasjon i aktivitetene som tilbys. En del aktiviteter er i regi av frivillige lag og organisasjoner, mens også noe er i regi av kommunen. De frivillige lag og organisasjonene har mulighet for å søke om tilskudd til drift og arrangementer. Fokuset vil her være på de områdene hvor kommunen er direkte involvert, utover å gi tilskudd.

6.1. Kulturskolen

Kulturskoleloven § 13-6 i opplæringsloven av 1997:

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.»

Kulturskolen i dag

I Kulturutredningen 2014 poengteres det viktigheten av et godt kulturskolemiljø: *«Kulturskolene er blant de viktigste lokale yringskulturarenaer og et av kulturpolitikkenes viktigste verktøy i arbeidet med å styre kulturens egenverdi og samfunnsvirkninger- rettferdighet, mangfold, demokrati og yringsfrihet»*. Det er også lagt vekt på at det bør være en ambisjon for kulturskolen å være i sentrum i det lokale kulturlivet. Kulturskolen ledes av Kulturskolerektor i 26 % stilling, og det er i dag nesten 40 elver ved skolen i Siljan. Disse får undervisning i sang, gitar, kulturkarusell, teater, piano, eller trommer. Kulturskolen har et juleshow og et sommershow. Kulturskolen er også med på andre små oppdrag som de blir spurt om gjennom året. Eks underholdning på kommunens egne opplegg, og 17.mai, bygdekvalden etc.

Målsetting for Kulturskolen

- a) Å holde ånden i Kulturskolen, slik den er nå:
 - a. Som en positiv, energisk, underholdende og intelligent arena for unge i Siljan.
- b) Opprettholde antall elever, som nå og helst får flere.

Fremtidige planer:

- a) Jobbe med elevmassen.
- b) Jobbe med kvalitet.
- c) Få bedre lys/lydsetting på showene.
- d) Beholde elevene, fagene.
- e) Sette i gang med kortere kurser.
- f) Eventuelt samarbeid med andre kulturfolk i Siljan.

6.2. Skolene

Skolene i Siljan deltar i Kulturskatten, som er Telemark Fylkeskommunenes turnéorganisasjon i Den kulturelle skolesekken. Gjennom Kulturskatten får alle i grunnskolen tilbud om profesjonelle kulturbesøk hvert halvår.

I tillegg får Siljan kommune en andel av spillemidlene etter en fordelingsnøkkel som skal gå til formidling av den lokale kulturelle skolesekken. Kommunen må gjennom en handlingsplan vise hvordan kommunen formidler kultur til elevene i grunnskolen. Dette gjøres gjennom Trolltaska, en kulturplan for skolene og barnehagene i kommunen.

Målsetting for Trolltaska

«Alle barn og unge skal få en bred kulturell læring og kulturelle opplevelse. Siljans kulturarv er utgangspunktet, og derfra skal kultur oppleves i regionen og videre ut på nasjonalt plan»

Ungdomsskolen i dag

I dag har ungdomsskolen to større arrangementer som dominerer utover Trolltaska:

- a) Kulturskatten
- b) MOT-revyen

Ungdomsskolens ønsker for fremtiden

- a) Flere forfatterbesøk
- b) Besøk av litteraturformidlere

6.3. Barnehagene

Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold:

«Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap».

Hva sier rammeplanen om kultur?

Et av fagområdene i rammeplanen er kunst, kultur og kreativitet. Der står det følgende: « Barnehagen må gi barn mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å uttrykke seg estetisk. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre eller skape noe felles, bidrar til samhörighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design.»

Barnehagen har en viktig rolle som arena for utvikling av kulturell identitet. Både lokale og nasjonale kulturverdier må være representert i barnehagens virksomhet.

Barnekultur forstås som kultur av, med og for barn. Barn deltar i kultur og skaper sin kultur. Barn gjensker selv og fornyer kulturen i samspill med andre barn i for eksempel lek, og med voksne. Personalet må være tydelig modeller og bevisste på eget kulturelt og verdimesige ståsted. Personalet er kulturformidlere gjennom egen væremåte.

Barnehagen bør ta del i kulturen i nærmiljøet gjennom institusjoner, organisasjoner og enkeltmennesker. Personalet bør formidle tradisjoner som skaper tilhörighet gjennom bøker, litteratur, sang, musikk og kreativ virksomhet.

Mål for barnehagens arbeid med kunst, kultur og kreativitet:

- a) Barnehagen skal formidle kultur og verdier
- b) Barna skal utvikle sin kulturelle identitet og ta i bruk sin fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- c) Personalet må være bevisst sitt eget kulturelle og verdimesige ståsted
- d) Arbeidet med ulike uttrykksformer gjennom fagområdet kunst, kultur og kreativitet

For å arbeide i retning av disse målene må personalet:

- a) Være bevisste kulturformidlere gjennom egen væremåte
- b) Satse på den kulturelle bæremeisen
- c) Satse mer på å utvikle kulturkontaktrollen

- d) Ha egne kulturkontaktmøter i kommunen for utveksling av temaer o.l.
- e) Få inspirasjon fra egne ansatte eller utenforstående i forhold til kulturarbeidet

Kulturtilbudet i barnehagen i dag:

- a) Konserter
- b) Teater
- c) Bibliotek (eventyrstund, lån av bøker)
- d) Lesestunder, eventyr
- e) Tur til nærområder (kulturminner)
- f) Naturopplevelser
- g) Bruk av idrettshall
- h) Utstillinger på butikk, bibliotek og kommunehus
- i) Trollklubb for 6 åringer, felles arrangementer hver måned
- j) Tradisjoner som internasjonal dag, jul, påske, 17 mai, karneval, vinterfestival, sommertur til Brekkeparken
- k) Lek, barns egenkultur
- l) Rim, regler, sanger
- m) Julevandring Siljan kirke
- n) Sommertur Brekkeparken

Ønsker for fremtiden:

- a) Samarbeid med kulturskolen for eksempel musikk, drama, forming
- b) Samarbeid med lokale kunstnere
- c) Samarbeid med Siljan jeger og fisk
- d) Tradisjonsleker
- e) Fotografering
- f) Samarbeid med sykehjemmet
- g) Besøk av eldre generasjoner som kan formidle/dele kunnskap med barn og personalet

6.4. Eldrekultur

Kommunens ansvar overfor eldre strekker seg utover å ha et godt helsetilbud til de syke. Siljan sykehjem er den arenaen som har faste aktiviteter for eldre i kommunen. Mange av aktivitetene for eldre er et samarbeid mellom det kommunale og det frivillige.

Eksisterende kulturtilbud til eldre

Nedenfor er aktiviteter som kommunen er med på å tilretteleggingen av:

- a) *Trimgruppe* for beboere på sykehjemmet. Nivået på trimmen avpasses etter beboernes helsetilstand. Aktivitør på sykehjemmet er ansvarlig.
- b) *Fallforebyggende gruppe*. En gang pr. uke kan alle eldre, som har meldt seg på, være med å trene i gymsalen på ungdomsskolen ledet av fysioterapeut.
- c) *Fredagskafe* på sykehjemmet kl. 11-13. Her kommer frivillige og har kafedrift for alle eldre i kommune i sykehjemmets kantine.
- d) *Konserter på Fredagskafeen*. 4-6 ganger i året er det gratis konserter for alle som ønsker i kommunen. Midler fra den kulturelle spaserstokken brukes til disse konsertene, samt midler fra kommunen. Konsertene drives i samarbeid mellom avd. helse og frivillige.
- e) *Bingo* på sykehjemmet for beboere og andre eldre på mandager. Drives av frivillige.
- f) *Andakt/gudstjeneste* på sykehjemmet hver 2. uke for beboere og andre eldre i nabolaget.

Kulturtilbud for eldre i fremtiden

I tillegg til de eksisterende tilbudene ønsker man å utvide kulturtilbudet for eldre i kommunen.

- a) *Seniorgamer*. Aktivitetsspill på TV-skjerm for beboere på sykehjemmet, besøkende på fredagskafeen og evt. opprette «lag» som spiller mot hverandre. Et samarbeid mellom helse og bibliotek.
- b) *Røris*. Aktivitetsprogram i regi av «Friskis og svettis» for beboere på sykehjemmet og eldre i Siljan, evt. besøkende på Fredagskafeen.

6.5. Integrering og inkludering

Kommunens tilrettelegging for integrering og inkludering er viktig, og den beste måten å gjøre det på er gjennom kulturen. I følge Stortingsmeld 10 (2011-2012) Kultur, inkludering og deltaking, er viktigheten av kultur på denne måten: *«Tilgang til kultur og mulighet til å uttrykke seg kreativt er viktig i et demokratisk samfunn og legger grunnlaget for ytringsfrihet og likeverd. Deltaking i kulturlivet har positive veikninger både for den enkelte og for samfunnet.»*

Integreringsplanen fra 2013 har i punkt 11- Kultur, fritid og samfunnsdeltakelse med mål og tiltak.¹

Målsetting

I denne sammenhengen er det snakk om innvandrere og andre som faller utenfor de «normale» rammene. Det er laget et hovedmål for hele gruppen og delmål for voksenopplæringen.

Hovedmål:

Samarbeid mellom grupper gjennom trygghet, trivsel og mangfold

Innvandringen er kommet for å bli. Det multikulturelle samfunn er en realitet. Vi må lære oss å leve sammen selv om vi har ulikt syn på mange viktige spørsmål, hører til ulike religioner og har vokst opp i ulike tradisjoner. Vi må skape et samfunn basert på grunnverdier vi alle kan være felles om; respekt, toleranse, likeverd, menneskerettigheter og demokrati. Både klær, mat, butikker og andre spesielle gjenstander fra minoritetsgrupper i Norge har blitt en del av den norske kulturen i dag. I moteverdenen kan vi nevne tunikaen som er inspirert av den indiske og pakistanske nasjonaldrakten ”Shalwar kamiz”. Når det gjelder mat, er det spesielt kebab og taco som er blitt en del av den norske kulturen. Jo flere felles møteplasser vi kan finne, jo mindre blir skille mellom “oss” og “dem”. Den kulturelle møteplassen er en ypperlig arena for å bli bedre kjent med hverandre gjennom trygghet, trivsel og mangfold og ikke minst få forståelse for kulturelle forskjeller og likheter. Kultur skaper trivsel og den bygger opp under lokal identitet. Gode opplevelser knyttet til kultur bidrar til økt livskvalitet og økt innsikt og kompetanse for den enkelte.

Mål for voksenopplæringas arbeid innen kultur

Et av hovedmålene for voksenopplæringen i integreringsplanen 2013 er at opplæringen skal kvalifisere deltakerne til arbeid eller videre utdanning og hjelpe dem til å bli aktive deltakere i lokalsamfunnet. I den samme planen står det at “kommunen skal planlegge og iverksette gode tilbud for kvalifisering, integrering og inkludering i lokalsamfunnet.”

For å få dette til bør:

- a) Innvandrerne gis mulighet til å presentere sin egen kultur og identitet
- b) Lære den norske kulturen å kjenne via forskjellige kulturelle aktiviteter
- c) Få hjelp til å binde sammen kulturene slik at de kan fungere godt sammen
- d) Bli en del av sitt eget nærmiljø ved å knytte kontakter via kulturelle aktiviteter

¹ Plan for integrering 2013 vedtatt av Siljan kommunestyre 7. mai 2013 i sak 26/2013.

Hva gjøres på i dag:

- a) *Gå-gruppe* hver tirsdags kveld. Dette er en aktivitet der hele familien kan delta.
- b) *Kvinnekafè* ca. en kveld pr. måned. Som navnet tilsier en aktivitet kun for kvinner.
- c) *Brekkeparken* en gang pr. år. Kun for voksne som er i norskopplæring.
- d) *Omvisning på Stortinget* hvert andre år. Kun for voksne i norskopplæring.
- e) *Tur til Oslo* hvert andre år, med besøk i Vigelandsparken, teknisk museum og rusletur på Grønland. Kun for voksne i norskopplæring.
- f) *Kommunestyremøter* minimum to ganger pr. år. Kun for voksne i norskopplæring.
- g) *Delta på Bygdekvelde*n på kommunehuset. Dette er en aktivitet for hele familien.
- h) *Tur med historielaget* når det er turer i nærmiljøet og det ikke er behov for skyss.
- i) *Kom deg ut-dagen* med Den Norske Turistforening og Siljan Turlag, en gang pr. år. Dette er en aktivitet for hele familien.
- j) *En dag på Siljan skisenter* i løpet av vinteren. Kun for voksne i norskopplæring.
- k) Bidrag til den *internasjonale uke i barnehagen*. Kun for voksne i norskopplæring.
- l) *Matdag med 4. klasse* på Midtbygda skole i grunnskolens uke. Kun for voksne i norskopplæring.
- m) *Deltakelse på 17. mai-feiring*. Hele familien deltar.

Ønsker for fremtiden:

- a) *Øremerke penger* til frivillige lag og organisasjoner til integreringsarbeid.
- b) *Internasjonal dag* for hele kommunen. Mulig og samordne med det som tidligere ble kalt "Siljandagene". Her kunne innvandrerne bidra med dans, musikk, mat, utstilling av "Henna-tegninger" m.m.
- c) *Leksehjelp på voksenopplæringa* via Røde Kors.
- d) Tilbud om *trening* rett etter skoletid.
- e) Familiearrangement i samarbeid med biblioteket "*Min historie*".
- f) Personer som kan være en ressurs i forbindelse med *skyss til og fra aktiviteter*.
- g) *Svømmeopplæring* av både voksen og barn av innvandrere.
- h) Godt *samarbeid* med frivillige lag og organisasjoner.
- i) Gis muligheter til å delta på *Sant Hans feiring* i regi av velforeninger eller andre frivillige organisasjoner.
- j) Oppstart av *frivillighetssentral* der innvandrere får mulighet til å være en del av ressurspersonene.

6.6. Velforeninger

I Siljan kommune er det seks velforeninger. Det er et mål for kommunen å ha et godt samarbeid med disse foreningene. Sammen med velforeningene kan vi utnytte den unike naturen Siljan har og vi kan synliggjøre denne ved å kjøre opp skiløyper om vinteren og legge til rette for gode turområdet som sommeren. I dag har de ulike velforeningene ulike aktiviteter i deres nærmiljø.

Ønsker for fremtiden:

- a) Kommunen bør ha to årlige og faste *møter med alle lag og foreninger*. Det er ønskelig å ha møter for å ha et tett samarbeid med kommunen og for at informasjon om søknadsfrister skal nå ut til alle, og for å kunne møtes på tvers av lag og foreninger.
- b) Mer oppfølging rundt lekeplassene. Lekeplassene er utrolig viktig for velforeningene både for boattraktiviteten og som sosialt møtested.
- c) Kommunen bør ha en mer aktiv rolle i forhold til velforeningene.

6.7. Fritidsklubber

Fritidsklubber, enten de er kommunale eller drevet av frivillige organisasjoner, er helt sentrale arenaer. Fritidsklubber står på egne bein som kulturelle møteplasser for ungdom. Å satse på fritidsklubber kan være viktig for å oppnå inkludering i kulturlivet.

Fritidstilbudet i dag:

I Siljan i dag er det to ungdomsklubber som drives av frivillige organisasjoner. Den ene er Idrettslaget som har ungdomsklubb og UKIS. UKIS (UngdomsKlubben I Siljan) driver i dag et ungdomstilbud for ungdom som går på ungdomsskolen og videregående (13- 18 år). Tilbudet er per i dag annenhver fredag. I 2013 var det 109 ungdommer som benyttet seg av tilbudet. UKIS arbeider med å utvide tilbudet til unge i bygda og vi vil derfor fokusere på hva disse planene går ut på.

Ungdommens ønsker for fremtiden:

Det er også gjennom barneskolens arbeidsgruppe kommet frem hva barn og unge ønsker seg av tilbud i fremtiden:

- a) Volleyball-klubb/-lag.
- b) Teatergruppe
- c) Rideklubb/-skole
- d) Flere instrument-tilbud på kulturskolen.
- e) Ungdomsklubb – et lokale der ungdommene kan møtes
- f) Dansegruppe
- g) Bedre busstilbud – ikke bare i sentrum! Kanskje en lite buss som kan kjøre små-veiene.
- h) Engasjerte voksne!

Planer for fremtiden

Nå holder UKIS til i et klubblokale på bedehuset i Høisetbakkane i Siljan, som står i fare for å bli lagt ned. UKIS har derfor i en to årsperiode jobbet med å kunne flytte vår klubbaktivitet til Mølla i Sentrum. Dette er for å kunne komme nærmere der ungdommen er på fritiden og slik at vi kan ha en link mot ungdomsskolen. Etterspørselen fra ungdommen er stor når det gjelder slike tilbud som klubben har gitt, og det er et ønske at dette blir utvidet. I løpet av arbeidet er det også vokst frem en stor fremgang av voksne som vil engasjere seg i denne gruppen, og tidligere ungdomsklubbmedlemmer fortsetter og tar mer ansvar ved å gå over i en lederrolle i klubben.

Målsetting fra arbeidsgruppa

Det er en målsetting er at dette lokalet skal kunne brukes av flere grupper:

- a) Ungdomsklubben.
- b) Mekkeklubben.
- c) Øvingslokale for band.
- d) Gutt/jente- grupper.
- e) Kafé for alle aldre til forskjellige tider i uka.
- f) Sanggrupper.
- g) Kurs.
- h) Mulig for en frivillighetssentral.
- i) Grupperom for andre frivillige organisasjoner.
- j) M.m dette vil forme seg etter hvert, og etter behov.

6.8. Kulturminner

Siljan Historielag arbeider med å kartlegge kulturminner i kommunen, både finne nye og registrere kulturminner digitalt. Pr våren 2014 er 140 kulturminner registrert i databasen «kulturminnesøk». Kulturminnene er stedfestet med koordinater, og det ligger informasjon og bilder om det enkelte kulturminne. I tillegg er verdiene av disse kulturminnene vektet basert på riksantikvarens standard. De holder også på å utarbeide skjøtelsesplan for de fem viktigste kulturminnene i kommunen. Riksantikvaren har bevilget midler til dette arbeidet, og Historielaget er også med på med på rapporteringen som sendes til Riksantikvaren.

Utvelgelse av de fem viktigste kulturminnene i Siljan

Etter en lengre prosess har følgende 5 kulturminner pekt seg ut som de mest lokalt verdifulle:

- a) **Siljuhaugen**
Siljuhaugen framstår som et særpreget kulturminne i Grenland, og kan dateres til eldre jernalder. Haugen er definert som storhaug, Dens størrelse og plassering i landskapet kan tolkes som del av nordisk organisasjonskultur i romertid/folkevandringstid.
- b) **Moholt Jernverk**
Verkshistoria fra 1731 utgjør den største endring i bygdas kjente historie. Et helt nytt samfunn ble etablert på den lille stripa langs hovedelva, i gangavstand fra Farrisvannet. I dag ses flere rester etter byggverkene fra jernverkstida.
- c) **Fiskebekkåsen**
Minst 18 gravrøyser fordelt på hele plataet Steinkleivhøgda-Fiskebekkås definerer i sum et særpreget kulturområde i utmark. Røysene skal være fra bronsealder/jernalder.
- d) **Børja**
Bygdeborgen på Børja i seg selv er et klassisk eksempel på fenomenet bygdeborg. Den brukes som et skoleeksempel i regionen på grunn av sin beliggenhet mot vann og med stup på tre kanter.
- e) **Finsrudsaga**
Vest for Kistebraua opp for Laksjø ligger Siljans eneste synlige rest etter oppgangssag. Pillarene står som monumenter over en historisk viktig næringsvei for bygda.

Det er laget egne planer for skjøtsel og tilrettelegging for opplevelse av kulturminnene. I tillegg er det laget et opplegg for undervisning og formidling av kunnskap om bygdas kulturminner. Dette er gjort i samarbeid mellom historielaget og skolen.

6.9. Biblioteket og sentrumsutvikling

Lov om folkebibliotek (1985) § 1:

«Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.»

Biblioteket som kulturarena

«Bibliotekene er en unik kulturarena fordi de med sin lave tilgjengelighetsterskel er et samlingssted for bredde og dybde i de fleste kulturpolitiske betydninger. De er et værested for den som søker opplysning og informasjon, de er kunnskaps- og opplevelsesreservoarer for lesere, utforskere og debattanter, de er formidlingssted for forfattere, oversettere og i økende grad andre kulturaktører.» (Kulturutredningen 2014)

Som vi ser av bibliotekloven skal et folkebibliotek være en uavhengig møteplass og en arena for offentlig samtale og debatt. Dette er i tillegg til å fremme opplysning, utdanning og annen kulturelle virksomhet gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis tilgjengelig for alle som bor i landet. Dette gir helt klare utfordringer til hva et bibliotekrom skal inneholde.

Et viktig poeng for utviklingen av folkebibliotekene i den digitaliserte verden er å kunne sikre allmennheten fri tilgang til kunnskap og kultur. Avtalelisenser som avgrensner brukergrupper og opphavsretter som begrenser mulighetene for bruk. Det er derfor viktig i fremtiden å bruke andre virkemidler enn det brukes i dag til å sikre denne retten.

Formidlingsoppgaven har fått utvidet plass i den kommende loven fra 2014, og er en av de viktigste oppgavene bibliotekene står ovenfor. Dette presiseres i flere Stortingsmeldinger. Dette gjør at de resursene som biblioteket har i dag ikke er egent for denne utvidelsen.

En annen endring i bibliotekloven er omtalen av bibliotekenes rolle som møteplass. Dette blir sett på som meget viktig oppgave for bibliotekene. Mange biblioteker over hele landet er små og har ikke mulighet til å opptre som møteplass og debattarena. På samme tid er det viktig at det ble poengtert hvor viktig arena biblioteket er som møteplass.

Biblioteket i dag

Biblioteket i dag kan ikke imøtekomme de nasjonale kravene til hva et moderne bibliotek skal være. Det å være en åpen og uavhengig møteplass og debatt arena er ikke mulig med dagens utforming. Det er rett og slett ikke rom for annet en boksamling slik biblioteket fremstår i dag. Det er heller ikke utstyr som er nødvendig for arrangementer ved biblioteket. Det er hverken prosjektor, lydanlegg e.l. som er vesentlig for arrangementer.

En annen utfordring for biblioteket slik det fremstår i dag er at det ikke er tilrettelagt for de digitale kravene som blir stilt til moderne bibliotek. Det er pr. i dag *en* data som er tilgjengelig for publikum. Det er også veldig dårlig dekning på internett ved biblioteket der det ligger i dag. Det er dermed ikke mulig for biblioteket å gi et tilfredsstillende tilbud til innbyggerne i kommunen på denne fronten.

Det er heller ingen andre rom for studier e.l. tilgjengelig for publikum slik at det ikke er mulig å låne ut rom for studenter eller andre som kunne trenge et rom for arbeid. Ettersom voksenopplæringen er i etasjen over er det et ønske for biblioteket at det skal kunne brukes til å være et sted hvor de kan gå for å studere og fordype seg i mindre grupper. Det har også vært etterspørsel etter grupperom for å kunne ha telefonkonferanser o.l.

Kulturtilbud på biblioteket i dag:

Det er i dag aktiviteter av ulike slag ut i fra hva som er mulig innenfor de rammene som er i dag, men det er i hovedsak bøkene som står i fokus i dag.

- a) Eventyrstund for de minste. Her er det frivillige som står for selve stunden, mens biblioteket står for markedsføring og annet.
- b) Utstillinger. Det er ulike utstillinger fra barnehager eller andre aktuelle tema som jubileer.
- c) Arrangementer. Ulike arrangementer i forhold til aktuelle tema om forholdene ligger til rette for dette.
- d) Besøk av alle 6-åringne i kommunen to ganger i året. I samarbeid med barnehagene.
- e) Besøk av ungdom fra ungdomsskolen. I samarbeid med ungdomsskolen.
- f) Besøk av barn fra Midtbygda. Samarbeid med enkelte lærere ved skolen om de har engasjerte lærere.
- g) Samarbeid med noen lærere i barneskolen ang bokkasser. Biblioteket leverer og bytter ut bøker til enkelte klasser.
- h) Samarbeid med barneskolen i deres bokuke. Bibliotek finner frem rundt 800 bøker som skolen låner.

- i) Samarbeid med helsestasjon. Biblioteket sørger for at det er bøker til utlån på helsestasjons venteværelse.
- j) Gratis bok til alle 2-åringene. Alle barn som er på 2-årskontroll på helsestasjonen får et gavekort på en gratis bok på biblioteket. I samarbeid med Helsestasjonen.
- k) Sommerlesingskampanje for barn og unge. Konkurransen som oppfordrer og stimulerer til lesing i sommerferien. Premiering til de som leser og trekning av hovedvinnere ved skolestart.
- l) E-bok utlån i tillegg til fysiske bøker.
- m) Senior-gamer. Biblioteket har et samarbeid med Sykehjemmet om spill for eldre på tv. *Seniorgamer*. Aktivitetsspill på TV-skjerm for beboere på sykehjemmet, besøkende på fredagskafeen og evt. opprette «lag» som spiller mot hverandre. Et samarbeid mellom helse og bibliotek.

Målsetting for biblioteket

Være en åpen og inkluderende møteplass for hele kommunen.

Ønsker for fremtiden

- a) Mer sentral lokalisering.
- b) Mer plass til andre ting enn bare bøker.
- c) Være en møteplass hvor det er mulig å komme uten å ha et mål og en agenda. Ha fysisk rom for dette.
- d) Gi biblioteket den utformingen som kreves av et moderne bibliotek.
- e) Utvide åpningstidene.
- f) Holde lørdagsåpent, med lørdagsaktiviteter for barn.
- g) Ha mer arrangementer og mer utstyr egnet til dette.
- h) Være en naturlig kulturarena for arrangementer som små konserter og teateroppstillinger.
- i) Lesesirkler og bokmøter.
- j) Eventyrstund i mer utstrakt skala.
- k) Ungdomsavdeling som er på ungdommens premisser, hvor det er mulig å spille tv-spill, data, se filmer etc.
- l) Et flerbruksrom, hvor man kan videreutvikle senior-gamer, ha debatter etc. Her er det bare fantasien som setter en stopper.
- m) Mer samarbeid med skolene og barnehagene om arrangementer, utstillinger og besøk.
- n) Ha mer teknisk utstyr som gjør det mulig å tilfredsstille dagens krav om digital tilgjengelighet.
- o) Kunne ha Senior-gamer på biblioteket også, og utvide tilbudet til å også inkludere barn og unge.

6.10. Kirken

Siljan kirke er et historisk bygg sammen med tunet og Siljuhaugen. Det er et område hvor det fint kan arrangeres vandringer og andre arrangementer. Det er viktig med gode informasjonstavler, skilter og ikke minst tilgjengelighet.

Det er også muligheter for å gjennomføre pilgrimsvandringer på presteveien fra Bjørkedalen til Wierød i Siljan. Dette kan være en del av en aktiv historieformidling, opplevelse og aktivitet.

Kirken ønsker også å ha åpen kirke med sommerguide, evt. guidede turer sammen med Historielaget.

7. Handlingsprogram

På tema om griper over i andre avdelingers ansvarsområder, vil det i tiltaksdelen komme frem hvem som har ansvaret. Arbeidsmåter som sikrer samarbeid og kommunikasjon på tvers av avdelinger, må avklares og tilpasses hver sak eller oppgave.

Lokale møteplasser

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Bygge nytt bibliotek i sentrum med sal for flerbruk	Alle innbyggere, barnehager og skoler	Skape en møteplass Skape et sted hvor barnehager og skoler kan få vist seg frem Skape et sted for lokale kulturarrangementer	Samfunn
Etablere ungdomsklubb/hus	Ungdom, evt. andre	Skape møteplasser for ungdom Skape aktivitet i sentrum Holde ungdommen i bygda	Prosjektgruppe frivillige

Lokale arrangement

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Ha et årlig lokalt arrangement, gjerne med fysisk aktivitet i fokus.	Alle innbyggerne og Grenland	Skape felleskap Skape lokalt engasjement Sette Siljan på kartet	Samfunn (Kultur), frivillige, næringsliv
Gjennomføre «Min historie» arrangement	Hele befolkningen og elever ved voksenopplæringen	Skape forståelse på tvers av kulturer Skape sosialt samvær	Samfunn (Kultur) og voksenopplæringen
Internasjonal dag i hele kommunen	Hele befolkningen	Skape fellesskap Skape forståelse	Samfunn (Kultur)

Friskliv

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Etablere en frisklivssentral	Alle som trenger	Skape et sted hvor man kan få veiledning til et bedre liv	Helse
Etablere faste Seniorgamer aktiviteter	Eldre/andre som trenger	Øke aktivitetsnivået hos de eldre/andre som trenger Skape sosialt samvær	Helse, samfunn (Kultur)
Røris grupper	Eldre/andre som trenger	Øke aktivitetsnivået hos de eldre/andre som trenger	Helse
Etablere ulike Gamergrupper på biblioteket	Alle innbyggerne, ungdom, barn	Øke aktivitetsnivået hos befolkningen Skape sosialt samvær	Samfunn (kultur)
Svømmetrening	Alle som trenger	Gi et tilbud til de som ikke kan svømme	Oppvekst og evt. Helse
Merke kultursti Siljan u skole til Midtbygda sk.			
Turvei sentrum. Sykehjemmet Saga	Eldre og beboere på sykehjem og i sentrum	Øke aktivitetsnivået	Samfunn og helse

Samarbeid på tvers

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Etablere ordningen «Kulturell bæremeis»	Barnehagene	Få inn et fast opplegg rundt kulturtilbud for barn i barnehagen på lik linje med «Den kulturelle skolesekken» i skolen	Samfunn (Kultur) og Oppvekst
Etablere kulturkontmøter	Alle avdelingene i kommunen	Få faste og samkjørte opplegg i hele kommunen	Samfunn (Kultur)
Invitere Røde Kors til samarbeid	Elever ved voksenopplæringen	Samarbeid om leksehjelp	Oppvekst og frivillige
Tettere samarbeid med frivillige lag og organisasjoner gjennom et årlig møte	Alle lag og organisasjoner og kommunen	Utveksle informasjon om tilskuddsordninger og aktiviteter Skape gode relasjoner Få til arrangementer Skape integrering	Samfunn (Kultur) og frivillige
Få et bedre samarbeid mellom velforeninger og innvandrere	Hele befolkningen	Skape et godt bomiljø for alle, gjennom arrangementer lokalt i velforeningene	Frivillige og voksenopplæringen

Turveier

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Se på muligheten for å gjøre tilgangen ned til Galtetjønn lettere.	Hele befolkningen	Gjøre turveien mer tilgjengelig for barnevogner og rullestolbrukere	Samfunn
Se på muligheten til at kommunen kan bidra til brøyting av turveier vinterstid	Hele befolkningen	Gjøre turveiene mer tilgjengelige for publikum også på vinterstid. Pr. i dag betaler enkelte velforeninger for brøyting av turveier	Samfunn (Kultur)
Se på mulighetene for å etablere en turvei i ved Siljanelva som en del av Sentrumsprosjektet	Hele befolkningen	Skape aktivitet i sentrum	Samfunn

Annet

Handling	For hvem	Hvorfor	Ansvar
Vurdere innkjøp av en kommunal minibuss	Barnehagene, voksenopplæringen, Helse, evt. andre frivillige	Til å frakte til kulturaktiviteter	Samfunn
Se på mulighet for å etablere skøytebane i sentrum	Hele befolkningen	Skape møteplass Skape aktivitet	Samfunn (Kultur) og frivillige
Opprette en frivillighetsentral	Hele befolkningen	Skape møteplass Utnytte ressurspersoner	Alle avdelinger og frivillige

Se på hvordan kommunen kan bidra til å imøtekomme kommersielle kulturnæringer	Kulturnæringer	Gi en støtte og engasjement fra kommunens side om at kulturnæring er velkommen til kommunen. Være en naturlig støtte og samarbeidsparter for lokalt kulturelt næringsliv	Samfunn (Kultur)
Se på hvordan Kulturskolen kan bli mer synlig og aktiv i lokalmiljøet	Brukere av kulturskolen og andre i bygda	Synliggjøre kulturskolen og skape engasjement rundt kulturskolen	Kulturskolen og evt. samfunn og frivillige

8. Utfyllende lesing

- a) Kulturlova 2007
- b) NOU (Norges offentlige utredninger) 2013:4: Kulturutredningen 2014
- c) St.meld. nr. 48 (2002-2003): Kulturpolitikk fram mot 2014
- d) St. meld. nr. 16 (2004-2005): Leve med kulturminner
- e) St. meld. nr. 22 (2004-2005): Kultur og næring
- f) St. meld. nr. 25 (2005-2006): Mestring, muligheter og mening (Den kulturellespaserstokken)
- g) St. meld. nr. 17 (2005-2006): 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold (Vidareføring av kulturelt mangfold) + Rapport
- h) St. meld. nr. 39 (2006-2007): Frivillighet for alle
- i) St. meld. nr. 32 (2007-2008): Bak kulissene (Scenekunst)
- j) St. meld. nr. 35 (2007-2008): Mål og mening (Språk og litteratur)
- k) St. meld. nr. 8 (2007-2008): Den kulturelle skolesekken
- l) St. meld. nr. 10 (2008-2009): Knutepunkt
- m) St. meld. nr. 23 (2008-2009): Bibliotek
- n) St. meld. nr. 24 (2008-2009): Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv
- o) St. meld. nr. 10 (2011-2012): Kultur, inkludering og deltaking
- p) Skapende læring: Strategiplan – for kunst og kultur i opplæringen 2007-2010
- q) Bærekraftige Telemark
- r) Strategi for kunst og kulturarv